

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

Навчально-науковий інститут фінансів,
економіки, управління та права

Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної
академії наук України» (Україна)

Інститут демографії та проблем якості життя
Національної академії наук України (Україна)

Херсонський навчально-науковий інститут (Україна)

Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова (Україна)

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова (Україна) Навчально-
науковий інститут «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського

Національного університету імені В.Н. Каразіна (Україна)

Центр міграційних досліджень Варшавського університету (Польща)

Вільнюський технічний університет імені Гедимінаса (Литва)

Університет в Нове Місто (Словенія)

Інститут інновацій «Ідея» (Латвія)

Тракійський університет (Болгарія)

СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА НАУКА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Матеріали XIV Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції з міжнародною участю
07 листопада 2024 року

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

Полтава 2024

20-30% завдяки автоматизації процесів та покращенню управлінських рішень. Наприклад, використання системи обліку дозволяє зменшити помилки в документації та покращити управління фінансами [4].

Важливим аспектом є оцінка ефективності впроваджених заходів. Це можна здійснити через аналіз ключових показників ефективності (КРІ), таких як рентабельність, оборотність активів, собівартість продукції. Моніторинг цих показників дозволяє своєчасно коригувати стратегію управління витратами. Наприклад, зниження собівартості продукції на 5% може призвести до збільшення прибутку на 10% за рахунок зростання попиту на продукцію з нижчою ціною.

Крім того, застосування SWOT-аналізу може допомогти виявити сильні та слабкі сторони підприємства, а також можливості та загрози, які впливають на його діяльність. Це дозволяє визначити пріоритети в оптимізації витрат.

Література

1. Бондарчук О. М., Голобородько Б. Ю. Моделювання показників ефективності діяльності підприємства в системі управління витратами. *Economics Bulletin*, 2015, №1. С. 150–156.

2. Шиян Д. В., Ульяновченко Н. В. Ефективність витрат у сільськогосподарських підприємствах : монографія. Харків : Міськдрук, 2012. 204 с.

3. Шевчук Л. П. Особливості контролю витрат сільськогосподарського підприємства [Текст] / Л. П. Шевчук, Н. А. Овчарук // Вісник Хмельницького національного університету. – 2012. – № 2 [Т. 1] – С. 115-118.

4. Костякова А. А. Оперативний контроль витрат в сільському господарстві [Текст] / А. А. Костякова // Вісник СумДУ. Серія Економіка. – 2008. – № 2. – С. 58-62.

УДК 658.155

Щербініна С.А., к.е.н.
Підшва Д.Г., магістрант
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

РОЛЬ ПРОГНОЗУВАННЯ ТА СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ У ФОРМУВАННІ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах сучасного господарювання прибутковість підприємства визначається вибором відповідної бізнес-моделі. Для ефективного функціонування підприємство повинно не тільки забезпечувати отримання прибутку, але й одночасно виконувати дві ключові функції: підтримувати платоспроможність завдяки результативній поточній діяльності та зміцнювати власний потенціал через модернізацію технологій, виробничих потужностей і

оновлення асортименту продукції, що сприяє розвитку підприємницької діяльності.

Прибутковість підприємства є багатогранною економічною категорією, яка одночасно відображає як поточні результати діяльності, так і потенціал для отримання прибутків у майбутньому. Прибуток і рентабельність виступають основними якісними показниками, що віддзеркалюють економічну ефективність діяльності підприємств різних форм власності, їх фінансовий стан, а також здатність до виконання планів економічного та соціального розвитку.

До основних методів і інструментів забезпечення прибутковості підприємства належать: системи діагностики ефективності діяльності, факторний аналіз рентабельності, кластерний аналіз для вивчення фінансових результатів діяльності; технології оцінки результативних показників; економіко-математичне моделювання управління прибутковістю; а також показники, що відображають взаємозв'язок між прибутковістю та фінансовою безпекою підприємства.

При формуванні виробничої програми та цінової політики необхідно враховувати всі можливі варіанти комбінацій «обсяг реалізації – ціна», які забезпечують досягнення певного рівня чистого доходу. Підвищення ціни за умов фіксованого обсягу реалізації еквівалентне збільшенню обсягу виробництва за незмінної ціни. Крім того, слід зважати, по-перше, на можливість абсолютного і відносного зростання прибутку при зниженні ціни та підвищенні обсягу виробництва за умови достатньої ємності ринку, і, по-друге, на позитивний вплив зниження загальних витрат (як постійних, так і змінних) на досягнення точки беззбитковості.

Прогнозування відіграє ключову роль у системі управління підприємством, зокрема в забезпеченні його прибутковості, оскільки дозволяє науково обґрунтувати оцінку ймовірного фінансового стану, визначити терміни досягнення запланованих цілей, а також розробити альтернативні шляхи розвитку фінансово-економічної діяльності. В умовах економічної нестабільності в Україні прогнозування результатів діяльності підприємства набуває не просто значення допоміжного інструменту планування, а стає критичною умовою для забезпечення його життєздатності в сучасному динамічному середовищі.

Для прогнозування майбутнього розвитку подій потрібно дотримання загальноекономічних принципів: первинності та реальності – при розрахунку прогнозних показників відповідно до планових цілей і очікуваних імовірних змін у середовищі діяльності підприємства, науковості – для врахування об'єктивних законів розвитку, оптимальності – при виборі найкращих прогнозних показників із усіх можливих альтернатив відповідно до визначених критеріїв оптимізації.

Оцінювання запропонованих альтернатив здійснюється на основі прогнозування з метою вибору оптимального варіанту. У цьому контексті важливо враховувати такі принципи:

гнучкість, що забезпечує можливість коригування планів відповідно до очікуваних або непередбачуваних змін у зовнішньому середовищі;

науковість, яка передбачає використання актуальних досягнень у техніко-технологічній та управлінській сферах;

адаптивність, що дозволяє підприємству пристосовувати свою діяльність до умов зовнішнього середовища;

ефективність, яка оцінюється через економічний ефект від реалізації обраних альтернатив.

Оскільки короткострокове прогнозування ринкової ситуації є ускладненим, а використання трендового моделювання в таких умовах може бути малоефективним, доцільно застосовувати адаптивні ситуаційні методи. Їхня головна особливість полягає в здатності до коригування коефіцієнтів моделі з надходженням нових даних, що забезпечує актуалізацію прогнозу відповідно до змінної інформації.

Водночас варто враховувати, що прогнозування не здатне зі стовідсотковою точністю передбачити всі майбутні події у зовнішньому середовищі підприємства, і тому не може повністю усунути ризики. Таким чином, для кожного підприємства є важливим забезпечення резервів та розробки плану антикризових заходів, навіть за сприятливих прогнозних результатів.

Література

1. Андріяш А.С., Могилова А.Ю. Особливості управління прибутком підприємства. *Молодий вчений*. 2014. № 6(1). С. 68–70.
2. Гайбура Ю.А. Управління прибутковістю підприємства та шляхи її підвищення. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2015. Випуск 14. Частина 2. С. 127–130.